

Azor – Isäntä: Ensimmäinen mordvankielinen draamaelokuva

(Azop, suom. Isäntä), 2017, 83 min., Ohjaus: Viktor Tšitšaikin, käsikirjoitus Aleksandr Utševatkin. Tekstitys: Jouni Kortesharju

Azor on maailmanhistorian ensimmäinen ersä-mordvalainen draamaelokuva. Elokuvan tarina on fiktiota, mutta sillä on historiallinen todellisuuspohja. Juoni sijoittuu 1200-luvulle keski-Venäjän Mordvan alueelle, jolloin mongolit levittäytyivät etelästä laajoille alueille. Elokuvassa ersäläiset ruhtinas Purgasin johdolla kohtaavat sotaiset tulokkaat ja ryhmittäytyvät vastarintaan ylivoimaiselta vaikuttavaa vihollista vastaan. Elokuva esittelee samalla Mordvan luontoa, ersäläisten perinteitä, luonnonuskoa ja kulttuuria.

Lähisukukielet ersä ja mokša muodostavat yhdessä mordvalaiskielten ryhmän Venäjällä. Molemmilla on puhujia joitakin satoja tuhansia. Mordvalaiskielet ovat keski-Venäjän sukukielistä kaikkein lähintä sukua suomen kielelle ja erityisesti ersästä voikin löytää paljon sanastollisia ja rakenteellisia yhtäläisyyksiä, vaikkei kielen ymmärtäminen suoraan mahdollista olekaan. Kieltenpuhujia asuu laajalla alueella Keski-Venäjää nimikkotasavalta Mordoviassa sekä ympärystasavalloissa. Alueen pääkaupunki sai maailmanlaajuista näkyvyyttä kesällä 2018, kun siellä pelattiin jalkapallon MM-kisojen alkusarjojaotteluja. Suomenkin kouluopetuksessa käytettyä yleisnimeä ”mordvalaiset” kannattaa käyttää harkiten, sillä se herättää itse kielenkäyttäjissä monenlaisia tuntemuksia. Moni identifioi itsensä ensisijaisesti nimenomaan ersäksi tai mokšaksi ja yhteisnimitys koetaan ulkopuolisten antamaksi, joskus jopa loukkaavaksi.

Azor-elokuva on kirkas esimerkki intohimosta ja uskosta omaan asiaan. Se on kahden ersäläisentusiastin, Viktor Tšitšaikinin ja Aleksandr Utševatkinin sekä ersäläisyhteisön sinnikkyuden tulos. Elokuva rahoitettiin ja toteutettiin täysin omarahoitteisesti ja paikallisten vapaaehtoista tuella. Ainoastaan pääosanesittäjä on ammattinäyttelijä. Paikallisen Mordvan tasavallan viranomaisten kiinnostus elokuvaa kohtaan on herännyt vasta sen saatua Venäjä Kulttuuriministeriön virallisen levitysluvan elokuussa 2018 ja sen saatua julkisuutta myös kansainvälisesti.

Elokuvan tekstitys ja tuonti Suomeen on toteutettu Opetus- ja Kulttuuriministeriön apurahalla Sugrifest 2018 – hankkeelle. Elokuvaesitykset lokakuussa ovat osa suomalais-ugrilaisen sukukansapäivän juhlintaa.

Osassa esityksiä on mukana käsikirjoittaja-näyttelijä Aleksandr Utševatkin taustoittamassa Azorin tekoa (mainittu erikseen alla olevassa ohjelmassa)

ke 17.10. klo 17 Porin kaupunginkirjasto (mukana Aleksandr Utševatkin), vapaa pääsy, liput 6 €

to 18.10. klo 16:30 Tampere, elokuvakeskus Niagara, (mukana Aleksandr Utševatkin)

pe 19.10. klo 16 Kemin kulttuurikeskus (mukana Aleksandr Utševatkin)

pe 19.10. klo 18 Kuopio, Kuvakukko

la 20.10. klo 12-18 Helsinki, Kino Engel: Suomalais-ugrilainen elokuvapäivä (mukana Aleksandr Utševatkin)

la 20.10 klo 16 Oulu, Studio

Monipuolisen ohjelman päivittyvät tiedot www.suomivenajaseura.fi/sugrifest ja Facebook --> Sugrifest

Lisätiedot: Riku Savonen, Suomi-Venäjä-Seura, riku.savonen@venajaseura.com +358 50 328 1420